

Fredagen den 23 mars

Kl. 09.00

Om säkerhetskontrollen på Sturups flygplats

§ 1 Justerades protokollen för den 15 innevarande månad.

§ 2 Om säkerhetskontrollen på Sturups flygplats

Justitieministern SVEN ROMANUS erhöll ordet för att besvara *Sonja Fredgardhs* (c) den 8 mars anmälda fråga, 1978/79:412, till kommunikationsministern, och anförde:

Herr talman! Sonja Fredgardh har frågat kommunikationsministern om det är avsett att Sturups flygplats skall utrustas med moderna hjälpmedel för att underlätta den nödvändiga säkerhetskontrollen.

Frågan har överlämnats till mig för att jag skall besvara den.

På Sturups flygplats ombesörjs säkerhetskontrollen f. n. av tolv flygplatskontrollanter jämte erforderligt antal polismän.

Kontrollen genomförs på så sätt att passagerarna lämnar ifrån sig sitt handbagage varefter de passerar en s. k. portaldetektor. Detektorn ger larm om passageraren medför något metallföremål. Sturups flygplats har under våren 1978 utrustats med tre portaldetektorer.

När det gäller handbagaget kontrolleras det på Arlanda och Landvetter, som är våra två största flygplatser, antingen manuellt, dvs. kontrollanten undersöker själv bagaget för att se vad som finns i det, eller via genomlysning med en röntgenapparat. Man måste emellertid ha klart för sig att den senare metoden inte kan helt ersätta den manuella kontrollen, eftersom vissa föremål inte avtecknar sig på röntgen.

På Sturup sker däremot kontrollen av handbagaget i dag endast manuellt. Enligt vad jag har erfarit finns det inte några omedelbara planer på att införa röntgenutrustning för bagagekontrollen. Det bör framhållas att flygplatsledningen inte har fört fram några klagomål mot genomströmningstakten av passagerare på Sturup.

Från rikspolisstyrelsen har jag erfarit att Malmö polisdistrikt, som innefattar Sturup, har i december 1978 begärt att två transportband skall anskaffas för att personalen skall slippa lyfta handbagaget efter kontroll. Denna framställning prövas f. n. inom rikspolisstyrelsen. I övrigt har det inte från polisdistriktet gjorts någon framställning om förbättringar eller större investeringar i fråga om säkerhetskontrollen på Sturup.

Jag vill tillägga att regeringen i juni 1978 uppdrog åt rikspolisstyrelsen att, i samråd med luftfartsverket, utreda frågan om en utökad säkerhetskontroll av passagerare och gods vid inrikes flygtrafik. Enligt vad jag har erfarit kommer härvid bl. a. utformningen av säkerhetskontrollen och behovet av ytterligare

Om säkerhetskontrollen på Sturups flygplats

hjälpmedel vid denna på olika håll i riket att undersökas.

Som har framgått av det sagda är frågan om åtgärder av det slag som Sonja Fredgardh anger inte omedelbart aktuell för regeringen men är föremål för överväganden inom rikspolisstyrelsen.

SONJA FREDGARDH (c):

Herr talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret på min fråga, men med tanke på de aktuella arbetsförhållandena på Sturups flygplats kan jag knappast anse det tillfredsställande.

Jag skall försöka att kort kommentera några synpunkter i justitieministerns svar.

Han beskriver hur kontrollen genomförs på Sturup. Man lämnar ifrån sig sitt bagage och går sedan genom portaldetektorn, men om bagagets fortsatta öden sägs ingenting. Det lyfts för hand från olika bord för att slutligen hamna hos kontrollanterna som sedan har att hantera och lyfta väskorna när de skall undersöka dem. Detta är tungt och obekvämt – det gäller inte minst för de många kvinnliga kontrollanter som tjänstgör på Sturup. Dessa kontrollanter har framhållit för sitt skyddsombud att de efter långa arbetsdagar kan känna onormal trötthet samt ha ryggvärk och andra besvär efter hanterandet av väskorna.

Justitieministern säger vidare beträffande kontrollen av handbagaget att denna sker antingen manuellt eller, såsom fallet är på Arlanda och Landvetter – våra två största flygplatser – med hjälp av en röntgenapparat. I det sammanhanget vill jag påpeka att Sturup de senaste åren har visat en klart ökande trend när det gäller passagerarfrekvensen. 1976 var antalet passagerare 571 804. 1978 var det 720 140. Denna trend kan väntas fortsätta.

Enligt svaret föreligger inte några omedelbara planer på att införa röntgenutrustning för bagagekontrollen på Sturup. Justitieministern framhåller att flygplatsledningen där inte har framfört några klagomål mot genomströmningstakten av passagerare. Skyddsombudet har emellertid vid mer än ett tillfälle pekat på de olägenheter som uppstår och de obehag som främst de kvinnliga säkerhetskontrollanterna upplever. Man har uppfattat det som en nonchalans från de bestämmandes och styrandes sida att de framförda klagomålen inte har beaktats. Justitieministern säger nu att en framställning om att få transportband f. n. prövas inom rikspolisstyrelsen.

Jag skulle i det sammanhanget vilja ställa frågan – jag hoppas att jag får återkomma senare i ytterligare inlägg: Vem har egentligen ansvaret för arbetsmiljön på Sturup? Är det rikspolisstyrelsen eller är det luftfartsverket som skall se till att det finns ordentliga anordningar för den personal som arbetar där?

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Med anledning av vad Sonja Fredgardh sade i sitt inlägg vill jag understryka det jag framhöll i svaret, nämligen att den här frågan är under övervägande inom rikspolisstyrelsen genom den framställning som gjorts från Malmö polisdistrikt. De synpunkter som Sonja Fredgardh anlägger här

kommer således att diskuteras – det är bara det att frågan ännu inte föreligger för regeringens prövning.

SONJA FREDGARDH (c):

Herr talman! Jag är givetvis glad att frågan har uppmärksammats så till vida att den är under utredning, men jag har ännu inte fått svar på min fråga om vem som egentligen har ansvaret för arbetsmiljön. Jag skulle också vilja späda på min fråga med följande:

När kan de transportband som begärts i den framställning som rikspolisstyrelsen prövar beräknas vara inmonterade?

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Om det gäller tekniska anordningar som är av någon större omfattning och som avser större belopp, så bör framställning om sådana givetvis prövas i samband med budgetarbetet, men är det fråga om åtgärder som inte kostar så mycket är det möjligt att sådana kan vidtas utan att man behöver anknyta dem till budgetarbetet. Hur det kommer att bli med transportbanden kan jag inte säga för dagen, eftersom frågan är under beredning inom rikspolisstyrelsen.

När det gäller frågan om vem som har ansvaret för själva arbetsmiljön, så kan jag faktiskt inte svara på detta på rak arm, men ansvaret för personalen vid säkerhetskontrollen åvilar rikspolisstyrelsen.

SONJA FREDGARDH (c):

Herr talman! Jag hoppas verkligen att frågan om vem som har ansvaret snarast blir klargjord, för det kan inte vara lyckligt om personalen kommer i kläm på grund av att två statliga myndigheter är inblandade på samma arbetsplats. Jag hoppas också att personalen inte skall behöva avvakta den utredning som justitieministern talar om, utan att man tidigare skall kunna uppmärksamma och förbättra förhållandena på Sturup.

Justitieministern SVEN ROMANUS:

Herr talman! Jag kan tillägga att luftfartsverket inte har framfört några önskemål om att man skall anskaffa ny utrustning för polisens räkning på Sturup, utan man anser att det fungerar väl med nuvarande ordning. Däremot är det, som jag framhöll i mitt svar, aktuellt med en framställning från polisdistriktet, i vilken man klagat över att arbetet är tungt och begär att transportband skall anskaffas. Det är den framställningen som nu föreligger för bedömning av rikspolisstyrelsen.

SONJA FREDGARDH (c):

Herr talman! Det är bara bra att man skall beakta detta och se till att någonting görs snarast möjligt. Det vore beklagligt om ett ambitiöst skyddsombud känner att man inte uppmärksammar de klagomål som

Nr 111

Fredagen den
23 mars 1979

Om säkerhetskontrollen på Sturups flygplats

framställs. Alla är vi numera ense om att all arbetsmiljö skall vara så riskfri som möjligt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om taxeringsorganisationen i första instans

Budget- och ekonomiministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att besvara *Rune Torwalds* (c) den 6 mars anmälda fråga, 1978/79:401, och anförde:

Herr talman! Rune Torwald har frågat mig vilka åtgärder som kommer att vidtas för att säkerställa att riksdagsbeslutets intentioner beträffande taxeringsorganisationen i första instans blir respekterade vid kommande beslutstillfällen i fråga om indelningen i taxeringsdistrikt.

Enligt Rune Torwald har det förekommit att länsstyrelserna inför 1979 års taxering i strid mot riksdagens intentioner beslutat om indelning i taxeringsdistrikt utan att förtroendemän deltagit i beslutet. Vidare har enligt Rune Torwald särskilda taxeringsnämnder inte inrättats i en del fögderier, utan dessa nämnder har i stället underställts länsstyrelsen.

Länsstyrelsen beslutar om indelningen i taxeringsdistrikt. Enligt normalarbetsordningen för länsstyrelserna bör beslut i sådana ärenden fattas av landshövdingen eller av chefen för skatteavdelningen. Det ankommer på förtroendemannastyrelsen att bestämma beslutsnivån. Denna ordning, som har tillämpats sedan en lång tid tillbaka, strider inte mot riksdagens beslut i fråga om den nya taxeringsorganisationen.

Anledningen till att man inte har inrättat särskilda taxeringsnämnder i de fögderier som Rune Torwald syftar på är att granskningsresurserna hos de lokala skattemyndigheterna ännu inte är fullt utbyggda när det gäller de svårkontrollerade deklarationerna. Det är alltså här fråga om en övergångslösning.

Några särskilda åtgärder med anledning av indelningen i taxeringsdistrikt inför 1979 års taxering är enligt min mening inte påkallade.

RUNE TORWALD (c):

Herr talman! Jag tackar budget- och ekonomiministern för svaret.

Anledningen till min fråga och mitt agerande är att skattecheferna i de olika länen har en mycket uttalad strävan att centralisera granskningsarbetet, varigenom ett större antal tjänstemän ställs direkt under dem vid länsstyrelserna. Mot den bakgrunden motionerade jag om att man skulle ha särskilda taxeringsdistrikt inom varje fögderi, och vidare krävde jag att förtroendemännen vid länsstyrelsen skulle få tillfälle att ta ställning till hur man bör dela in länet. På dessa motioner svarade utskottet: "Även om det slutliga ansvaret i många fall kommer att åvila skattechefen, förutsätter utskottet att frågorna generellt kommer att lösas i samförstånd med länsstyrelsen och LSM." Jag vill bara notera att ett sådant samförstånd icke har kommit till stånd.

Förtroendemännen har alltså inte, som utskottet förutsätter, fått någon insyn.

När det gäller vem som skall vara ordförande och liksom sköta distrikten säger nu statsrådet att granskningsresurserna i de aktuella fögderierna inte är fullt utbyggda. Detta är alltså skälet till att man har knutit dem till länsstyrelsen. Det gäller så stora fögderier som Uddevalla fögderi, som har bara två distrikt som båda är anslutna till länsstyrelsen. Vidare får Orusts kommun en ordförande från Göteborg. Beträffande Munkedal kan nämnas att båda distrikten ansluts till länsstyrelsen. Ordförandena tas från Surte och Göteborg. Strömstad har ett distrikt och där tas ordföranden från Uddevalla. Detta leder just till det som jag uttryckte farhågor för i min motion, nämligen att det kunnande och den lokalkännedom som den lokala skattemyndigheten representerar inte utnyttjas i granskningsarbetet och att de personer som blir taxerade i särskilda distrikt inte får den bättre möjlighet till kontakt som blir följden, om man har en ordförande boende och tjänstgörande i så nära anslutning som möjligt till den aktuella kommunen.

Jag vill bara säga att statsrådets svar vittnar om en utomordentligt dålig planering när det gäller att ge de lokala skattemyndigheterna de nödvändiga resurserna – när det i väldigt många fall visar sig att man inte har kunnat följa beslutet. Jag menar därför att det krävs åtgärder från både riksskatteverkets och länsstyrelsernas sida för att ge de lokala skattemyndigheterna de resurserna. Är budgetministern beredd att tillse att situationen vid de lokala skattemyndigheterna förbättras redan nästkommande år, så att vi inte än en gång får höra att man har anknnytning till länsstyrelserna i stället för till de lokala skattemyndigheterna beroende på att de senare inte har fullt utbyggda resurser när det gäller särskilda taxeringsdistrikt?

Budget- och ekonomiministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Låt mig än en gång betona att förtroendemännen, i enlighet med länsstyrelsernas beslutsordning, har delegerat till skattechefen att besluta. Det är alltså av förtroendemännen fattat beslut som ligger till grund för de beslut som sedan har fattats i konkreta fall.

Det har under loppet av några år skett en mycket omfattande omorganisation av taxeringsarbetet i första instans. I samband med det har också skett en betydande förstärkning av de resurser som taxeringsorganisationen arbetar med. Att det vid en sådan omfattande omläggning tar en viss tid innan organisationen är fullt utbyggd, innan alla tjänster är inrättade och tillsatta och innan all personal är intrimmad på nya uppgifter, det tror jag ändå att vi får ha förståelse för.

1979 är det första intrimningsåret i den nya organisationen, och jag har anledning att tro att vi skall klara detta intrimningsår på ett bra sätt men att vi skall kunna gå in i 1980 med ännu bättre förutsättningar.

Jag ser alltså inte skäl att just nu vidta några extra åtgärder. Jag tror att vi med tillförsikt kan se an 1980 års taxeringsarbete. Jag utgår också från att länsstyrelserna följer riksdagens intentioner.

Fredagen den
23 mars 1979

*Om beaktande av
blyhalten vid
statlig upphand-
ling av bensin*

RUNE TORWALD (c):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Det poängteras nu att förtroendemännen i länsstyrelserna har delegerat beslutanderätten. Det har de säkerligen gjort, men det skedde utan tvivel långt innan riksdagen gjorde det aktuella uttalandet, vilket enligt mitt sätt att se borde ha föranlett en omprövning av de gamla delegationsbestämmelserna. Den omprövningen har inte skett, och man kan fråga sig vem som bär ansvaret för det. Jag anser att skattechefen, med hänsyn till vad riksdagen uttalat, borde ha ansett det angeläget att underställa förtroendemannanämnden i länsstyrelsen den frågan för nytt ställningstagande till huruvida man även i fortsättningen skulle delegera beslutanderätten till landshövdingen eller inte.

I övrigt skall jag inte utvidga min argumentation. Jag tar statsrådets uttalande som ett löfte om insatser för att så snabbt som möjligt förbättra läget. Enligt mitt sätt att se är det väsentligt att man snarast förbättrar möjligheterna till personkontakt mellan de granskade och dem som skall granska och samtidigt på bästa möjliga sätt utnyttjar den ötvivelaktigt goda lokalkännedom som finns representerad vid de lokala skattemyndigheterna och som underlättar granskningsarbetet väsentligt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om beaktande av blyhalten vid statlig upphandling av bensin

Budget- och ekonomiministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att besvara *Lars Ulanders* (s) den 1 mars anmälda interpellation, 1978/79:153, och anförde:

Herr talman! Lars Ulander har i sin interpellation ställt följande fråga till mig:

Är budget- och ekonomiministern beredd att inom ramen för upphandlingsförordningen uppmana statliga verk och myndigheter att vid inköp av bensin inte endast ta hänsyn till priset utan att det avgörande skall vara att bensinen har den lägsta blyhalten som finns i marknaden?

Under den senaste tiden har frågan om bly i bensin debatterats intensivt bland allmänheten och i massmedia. Ämnet har också behandlats flera gånger under detta riksmötes vårsession. Jag tänker då på frågorna av Olle Wästberg om övergång till blyfri bensin och av Pär Granstedt om användning av lågblybensin i statsförvaltningens bilar. Dessa bägge frågor besvarades så sent som under februari månad av jordbruksministern.

Jag avser här inte att gå närmare in på regeringens allmänna inställning till bly i bensin utan får i denna del hänvisa till jordbruksministerns tidigare svar. Jag vill i stället mera i detalj gå in på de statliga myndigheternas upphandling av bensin och de regler som styr denna upphandling.

Statliga inköp av bensin avser i huvudsak drivmedel till den statliga motorfordonsparken samt lagring inom ramen för den ekonomiska försörjningsberedskapen. Det statliga innehavet av personalbilar och lastbilar utgör

en liten andel av det totala antalet fordon av detta slag i Sverige. Uppskattningsvis uppgår antalet statliga fordon i aktivt bruk till några procent av det totala antalet, som f. n. kan beräknas till omkring tre miljoner. Den bensin som beredskapslagras är avsedd att användas för prioriterad trafik och transport under kristid. Detta lager omsätts och förnyas fortlöpande.

Upphandling av bensin sker i enlighet med de allmänna riktlinjer som gäller för statlig upphandling. Dessa riktlinjer godkändes av riksdagen år 1973 (prop. 1973:73, FiU 1973:27, rskr 1973:190). Den gällande upphandlingskungörelsen (1973:600), som har utfärdats med stöd av dessa riktlinjer, föreskriver bl. a. att myndigheterna särskilt skall bevaka att kraven på kvalitet och prestanda inte ställs högre än vad som i varje särskilt fall behövs. Myndigheterna skall vid upphandling utnyttja förefintliga konkurrensmöjligheter och även i övrigt iakttä affärsmässighet samt behandla anbud och anbudsgivare objektivt. Avsteg från dessa principer förutsätter regeringens särskilda medgivande.

*Om beaktande av
blyhalten vid
statlig upphandling
av bensin*

Enligt min uppfattning är det viktigt att värna om dessa upphandlingskungörelsens allmänna principer för att säkerställa effektivitet vid statlig upphandling. Dessa leder till att olika faktorer måste vägas mot varandra, att kostnader och behov måste prövas inför varje upphandlingsbeslut med sikte på vad som är mest ändamålsenligt i det enskilda upphandlingsfallet. Härigenom ökar möjligheterna att få bästa möjliga utbyte vid upphandlingen, vilket knappast torde bli fallet om man skulle föreskriva att en bestämd faktor alltid skall vara avgörande – exempelvis att lägsta blyhaltiga bensin alltid skall upphandlas, oberoende av vilka andra faktorer som kan föreligga i ett aktuellt fall.

Denna fråga bör också ses i ett vidare sammanhang. Regeringen arbetar, som jordbruksministern påpekade i februari, för att minska blyet – liksom andra farliga ämnen – i bensin genom att sänka de högsta tillåtna gränsvärdena vid försäljning av bensin på den svenska marknaden. Detta innebär ett val av generella medel för att åstadkomma förändringar i en önskad riktning inom detta område.

Enligt min åsikt är detta en mer verkningsfull handlingsväg än ensidiga, isolerade åtgärder inom den statliga sektorn. Jag har redan lämnat vissa uppgifter om det statliga fordonsbeståndet. Det är uppenbart att miljöeffekterna av en övergång till lågblybensin för detta torde bli relativt liten. Vidare kan avsättningssvårigheter uppstå vid omsättning av beredskapslagren om bensinsorter skulle upphandlas, som sedan bara kan få begränsad användning med hänsyn till att fordonsparken ännu inte är anpassad till just dessa sorters bensin.

Jag är följaktligen inte beredd att lämna de upphandlande myndigheterna någon särskild uppmaning i vad gäller inköp av bensin än den att följa den gällande upphandlingskungörelsen.

Fredagen den
23 mars 1979

*Om beaktande av
blyhalten vid
statlig upphand-
ling av bensin*

LARS ULANDER (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka budget- och ekonomiministern för svaret på min interpellation. Jag kan konstatera att budget- och ekonomiministern har svarat mycket klart. Det finns inget i svaret som gör att man behöver fundera över vad som är meningen. Så långt är allt gott och väl. Men litet förvånad är jag över budget- och ekonomiministerns kategoriska nej till att ge de upphandlande myndigheterna uppmaningar på det sätt som framgår av min fråga. Det förhållandet att, som det heter i svaret, antalet statliga fordon i aktivt bruk bara uppgår till några procent av det totala antalet kan väl inte vara en anledning till att inte göra något.

Att sedan, som budgetministern gör, redogöra för de riktlinjer som gäller för myndigheterna och använda det resonemanget som en motivering för att inte föreskriva lägsta blyhalt i bensinen är faktiskt enligt mitt sätt att se inte speciellt förnuftigt. Det sägs ju i svaret "att myndigheterna särskilt skall bevaka att kraven på kvalitet och prestanda inte ställs högre än vad som i varje särskilt fall behövs. Myndigheterna skall vid upphandling utnyttja förefintliga konkurrensmöjligheter och även i övrigt iaktta affärsmässighet samt behandla anbud och anbudsgivare objektivt." Jag menar att nya fakta om farligheter i produkter naturligtvis också bör ge myndigheterna ett ansvar att så snart som möjligt ta bort de farligheterna, eller i varje fall begränsa dem på ett sätt som ligger inom möjligheternas ram för resp. myndighet.

Att statsmakterna inte använder sina möjligheter att begränsa hälsorisker är nog för de flesta människor svårt att begripa. Speciellt mot bakgrund av att riksdagen har beslutat att bestämmelser om en lägre blyhalt skall införas fr. o. m. 1981 borde det väl ändå sägas, att om möjligheter finns att göra någonting tidigare, så är det ur samhällssynpunkt en nödvändig åtgärd. Vi har i dag bensinsorter med låg blyhalt som mycket väl kan användas i nästan samtliga bilar. Det är endast i extremfall som man inte kan använda dessa bensinsorter.

Det kan inte vara budgetministern obekant att just frågan om bensinens negativa inverkan i tätorterna är under verkligt intensiv debatt och att människor känner osäkerhet och kräver att något skall göras.

Budgetministern anför att ett val av generella medel för att åstadkomma förändringar i önskad riktning inom det här området är det som regeringen förespråkar. Det är bra, men det kommer inte förrän om ett par år, och fram till dess är det väl ändå rätt rimligt att man gör vad man kan. Och det ena behöver ju inte förskjuta det andra. Men budgetministern säger att det enligt hans åsikt är en mer verkningsfull handlingsväg att välja detta generella medel än att välja isolerade åtgärder inom den statliga sektorn. Ja, det är väl helt klart att det är, men under tiden skulle det ha varit nyttigt, inte minst som ett föredöme för andra, att begränsa miljöriskerna i trafiken. Men jag kan konstatera att intresset för att inom det möjligas ram begränsa de här miljöfarorna inte finns hos folkpartiet, och det är faktiskt en mycket viktig upplysning.

Budget- och ekonomiministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Jag skall ge Lars Ulander en ännu viktigare upplysning, nämligen att den allmänna inriktningen – som jordbruksministern tidigare har sagt här i kammaren – är att så snart det någonsin är möjligt minska blyet liksom andra farliga ämnen i bensin genom att sänka de högsta tillåtna gränsvärdena. Det är det som är det centrala – att så snart det någonsin är möjligt nå fram till detta mål.

Självfallet är det rimligt att göra vad man kan, och det har statliga myndigheter också möjligheter att göra, men det är också betydelsefullt att följa den upphandlingskungörelse som riksdagen har beslutat, och det innebär att vi inte skall låta *en* enda faktor alltid vara avgörande. Blyet är *en* faktor som skall vägas in bland andra när myndigheterna fattar sina inköpsbeslut. Vad jag alltså inte vill medverka till är att ge anvisningen att en enda faktor vid alla beslut skall vara den enda avgörande. Jag tror att myndigheterna är väl medvetna om den uppfattning och den allmänna inriktning som regering och riksdag har och att de alltså väger in detta bland andra faktorer när de fattar sina inköpsbeslut.

LARS ULANDER (s):

Herr talman! Ingemar Mundebo säger att det är viktigt att så snart som möjligt sänka gränsvärdena. Ja, visst är det viktigt. Men fram till dess att sänkningen sker är det väl också viktigt att man gör vad man kan för att begränsa blyutsläppet så mycket som möjligt.

Vi vet att människor är oroliga för det här. Vi vet att det dagligen är viss aktivitet i Stockholm därför att man är rädd för sin miljö. Då är det väl ändå rätt rimligt att man inte gör som Ingemar Mundebo och bara säger att vi skall följa upphandlingskungörelsen. När statsmakterna har möjligheter att förändra den kungörelsen på så sätt att trafiken släpper ut mindre bly i tätorterna – och mindre bly över huvud taget, eftersom det ju inte är enbart tätorterna som besväras av detta elände – borde det väl vara rimligt att regeringen i varje fall ger på hand att den kommer att utfärda direktiv till de upphandlande myndigheterna att dessa vid den statliga upphandlingen skall göra vad de kan för att begränsa blyet i bensin. Vi känner till skaderiskerna med blyet, och det borde då vara rimligt att också statsmakterna tar hänsyn till det här.

Budget- och ekonomiministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Jag vill ändå i första hand satsa på det som är mera verkningsfullt, nämligen generella insatser för att minska blyhalten.

LARS ULANDER (s):

Herr talman! Bara helt kortfattat: Det ena behöver inte förskjuta det andra.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Föredrogs och hänvisades
Propositioner
1978/79:108 till socialutskottet
1978/79:134 till finansutskottet

§ 6 Föredrogs och hänvisades
Motioner
1978/79:2226–2228 till trafikutskottet
1978/79:2229 mom. 2 b och d till civilutskottet
i övrigt till näringsutskottet
1978/79:2230–2237 till utbildningsutskottet
1978/79:2238–2240 till arbetsmarknadsutskottet
1978/79:2241 och 2242 till försvarsutskottet
1978/79:2243 till kulturutskottet
1978/79:2244 till näringsutskottet
1978/79:2245 till socialförsäkringsutskottet

§ 7 Föredrogs och bifölls
Interpellationsframställning 1978/79:167

§ 8 På hemställen av talmannen beslöt kammaren kl. 09.32 att ajournera sina förhandlingar till kl. 14.00, då de till dagens bordläggning anmälda utskotts-
betänkandena väntades föreligga.

§ 9 Kammarens förhandlingar återupptogs kl. 14.00.

§ 10 Anmälades och bordlades
Propositioner
1978/79:111 om åtgärder mot krångel och onödig byråkrati m. m.
1978/79:168 om föräldrautbildning och förbättringar av föräldraförsäkringen
m. m.

§ 11 Anmälades och bordlades
Motioner
1978/79:2246 av *Gösta Bohman m. fl.*
med anledning av propositionen 1978/79:99 om en ny trafikpolitik

1978/79:2247 av *Elver Jonsson*
1978/79:2248 av *Birger Rosqvist* och *Eric Rejdnell*
med anledning av propositionen 1978/79:115 om riktlinjer för
energipolitiken

1978/79:2249 av *Birgitta Hambraeus m. fl.*
1978/79:2250 av *Karl-Anders Petersson m. fl.*
med anledning av propositionen 1978/79:126 om medel för tidigareläggning-
ar av vissa investeringar inom SSAB Svenskt Stål AB, m. m.

1978/79:2251 av *Per Petersson m. fl.*

med anledning av propositionen 1978/79:127 om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten

1978/79:2252 av *Alfred Håkansson m. fl.*

med anledning av propositionen 1978/79:130 om vissa åtgärder på växtförädlingsområdet m. m.

1978/79:2253 av *Olof Palme m. fl.*

1978/79:2254 av *Olof Palme m. fl.*

1978/79:2255 av *Olof Palme m. fl.*

med anledning av propositionen 1978/79:138 om vissa anslagsfrågor m. m. rörande försvaret

1978/79:2256 av *Jan-Ivan Nilsson m. fl.*

med anledning av propositionen 1978/79:139 om bidrag till Stiftelsen Samhällsföretag m. m.

1978/79:2257 av *Birgitta Hambraeus m. fl.*

1978/79:2258 av *Lars Werner m. fl.*

med anledning av propositionen 1978/79:145 om åtgärder för tekoindustrin

§ 12 Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1978/79:26 med anledning av propositionen 1978/79:53 om minskad statskontroll över kommunerna och landstingskommunerna jämte motion

1978/79:27 med anledning av budgetpropositionens förslag till anslag till Nämnden för samhällsinformation och till Viss informationsverksamhet för budgetåret 1979/80 jämte motioner

Finansutskottets betänkanden

1978/79:23 med anledning av i propositionen 1978/79:100 framlagda förslag om vissa anslag för budgetåret 1979/80 inom ekonomidepartementets verksamhetsområde jämte motioner

1978/79:24 med anledning av i propositionen 1978/79:100 framlagda förslag om vissa anslag för budgetåret 1979/80 inom budgetdepartementets verksamhetsområde jämte motioner

Skatteutskottets betänkande

1978/79:39 med anledning av motioner angående beskattningen av förmögenhet i familjeföretag m. m.

Lagutskottets betänkanden

1978/79:14 med anledning av motioner om vissa familjerättsliga frågor

- 1978/79:15 med anledning av motion om en snabbare dödsboavveckling
1978/79:16 med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller anslag till Fideikommissnämnden jämte motion
1978/79:18 med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller anslag till Bokföringsnämnden jämte motion

Utrikesutskottets betänkande

- 1978/79:25 med anledning av motioner om översyn av gällande bestämmelser för krigsmaterielexport m. m.

Försvarsutskottets betänkanden

- 1978/79:17 med anledning av motion om sammansättningen av sårbarhetskommittén
1978/79:18 med anledning av motion om Västerviks militärområdestillhörighet

Socialförsäkringsutskottets betänkande

- 1978/79:17 med anledning av propositionen 1978/79:100 i vad avser vissa anslag för budgetåret 1979/80 till allmän försäkring m. m. jämte motioner

Socialutskottets betänkanden

- 1978/79:24 med anledning av i propositionen 1978/79:100 gjorda framställningar inom arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde såvitt gäller arbetarskyddsstyrelsen, yrkesinspektionen och statens arbetsklinik
1978/79:26 med anledning av i propositionen 1978/79:100 gjorda framställningar inom socialdepartementets verksamhetsområde såvitt gäller ungdomsvård och nykterhetsvård m. m. jämte motioner
1978/79:27 med anledning av i propositionen 1978/79:100 gjorda framställningar inom socialdepartementets verksamhetsområde såvitt gäller hälso- och sjukvård m. m. jämte motioner
1978/79:29 med anledning av motioner om de homosexuella situation
1978/79:30 med anledning av motioner om vissa handikappfrågor

Kulturutskottets betänkanden

- 1978/79:22 med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller anslag till stöd till idrotten jämte motioner
1978/79:23 med anledning av dels propositionen 1978/79:100 såvitt gäller anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer jämte motioner, dels motioner om bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner

Näringsutskottets betänkanden

- 1978/79:29 med anledning av motioner om krigsmaterielindustrin
1978/79:31 med anledning av motioner om förstärkande av banker och försäkringsbolag

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden

1978/79:22 med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller
Invandring m. m. jämte motioner

1978/79:28 med anledning av propositionen 1978/79:84 om myndigheters
skadeståndsansvar i vissa personalärenden, m. m.

Nr 111

Fredagen den
23 mars 1979

Anmälan av interpellation

§ 13 Anmälan av interpellation

Anmäldes och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 23 mars

1978/79:168 av *Inger Lindquist* (m) till justitieministern om åtgärder för att bekämpa våld och vandalism:

Under 1978 begicks över 680 000 brott mot brottsbalken, att jämföra med t. ex. 1965 då motsvarande siffra var 390 000. Ökningen är särskilt påtaglig för vissa typer av brott. År 1977 anmäldes 23 994 våldsbrott, 3 374 rån och 62 330 fall av skadegörelse. Antalet rån och skadegörelsebrott har fördubblats på så kort tid som 7–8 år. Brottsutvecklingen är alltså ytterst oroande. Inte minst gäller detta i de större städerna. Antalet rån i Göteborg låg t. ex. 1977 betydligt över riksgenomsnittet, och i Stockholm medförde 1978 en kraftig ökning av rånen.

Allt fler människor drabbas till följd av brott av direkt skada till person eller egendom. Ännu fler känner oro och otrygghet. Av rädsla vågar många människor inte röra sig ute på gator och torg, och de vågar inte heller åka med bussar, spårvagnar eller tunnelbanetåg. Detta ger upphov till isolering och ökar känslan av ensamhet och främlingskap. Hela atmosfären i samhället försämras. Betydelsen av hänsyn, ansvar och samhörighet blir undergrävd. Kan vi inte bemästra problemen är vi på väg mot ett allt hårdare och omänskligare samhälle för alla. Det gäller därför att med största allvar och skyndsamhet gripa sig an med att söka olika lösningar.

Av grundläggande betydelse är de åtgärder som kan vidtas för att förbättra barns och ungdomars uppväxtförhållanden. Det är också viktigt att ge polisen möjlighet att öka sina insatser till skydd för allmänheten. Men också andra utvägar måste prövas.

Det är väsentligt att den som begått brott snabbt blir lagförd. Det har betydelse för lagöverträdaren själv, men ett snabbt och effektivt domstolsförfarande tjänar också bättre sitt syfte att avskräcka andra från att begå brott. Att inrätta jourdomstolar skulle därför vara en väg att effektivare än vad nu är fallet bekämpa brottsligheten. Förbättringar skulle också kunna vidtas för att i samband med dom få till stånd en effektiv övervakning i de fall då det blir aktuellt.

Utöver ändringar i själva rättegångsförfarandet måste också påföljdssys-

*Meddelande om
frågor*

temet reformeras. Här framstår ett alternativ som samhällstjänst som ytterst angeläget. Att genom nyttigt arbete få gottgöra vad som förbrutits skulle utan tvivel avhålla många från att ohämmat ägna sig åt våld och skadegörelse. Också möjlighet att omhänderta lagöverträdare under veckoslut borde minska brottsaktiviteten och trygga säkerheten för allmänheten.

Åberopande det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till justitieministern ställa följande frågor:

1. Hur bedömer justitieministern utvecklingen av våldsbrott, rån och skadegörelse?

2. Vilka åtgärder av främst process- och straffrättslig natur ämnar justitieministern vidta för att komma till rätta med vardagsvåld och vandalism?

§ 14 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 22 mars

1978/79:453 av *Pär Granstedt*(c) till utbildningsministern om forskningen vid den radiobiologiska institutionen i Urvik:

Enligt pressuppgifter avser FOA att lägga ned den enda i Sverige förekommande forskningen om strålning och cancer, som nu bedrivs vid den radiobiologiska institutionen i Urvik utanför Stockholm.

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att säkra fortsatt forskning på detta område i Sverige?

den 23 mars

1978/79:454 av *Eva Hjelmström* (vpk) till socialministern om protestyttringar från förskolebarn:

I målsättningen för förskolan anges att barnen måste lära känna verkligheten för att kunna förändra den. I Stockholms innerstad, snart förvandlad till en gaskammare på grund av privatbilismens ohämmade framfart, protesterar barn, föräldrar, daghems- och fritidshemspersonal liksom andra vuxna mot den förda trafikpolitiken genom demonstrationer och på andra sätt.

Därvid har framhållits att demonstrationer inte skulle ingå i verksamheten vid barnstugorna (meddelande 1979-03-19 från Stockholms socialförvaltning).

Med anledning av det anförda vill jag fråga socialministern:

Kan berättigade protestyttringar från barnen anses ligga i linje med de målsättningar som anges för förskolan?

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 14.01.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert

Nr 111

Fredagen den
23 mars 1979
